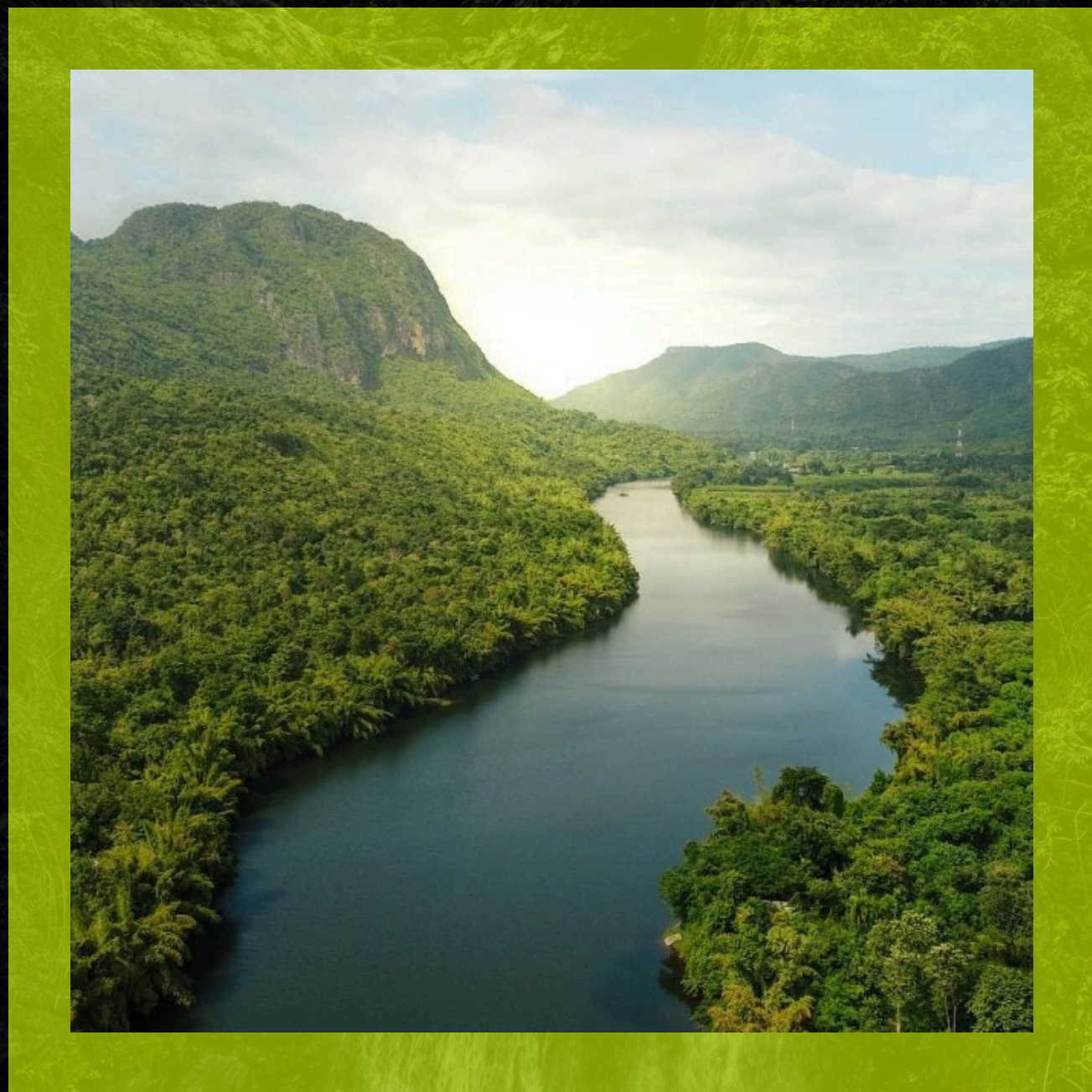

ДӘРІС №2 ДҮНИЕЖҮЗІНІҢ ТАБИҒАТ РЕСУРСТАРЫ МЕН ТАБИҒАТ ЖАҒДАЙЛАРЫ

Дәріскер : Токбергенова Айгүл Абдугаппаровна

ТАБИҒАТ РЕСУРСТАРЫ

Табиғат ортасы адамның өмір сүруі мен барлық өндірістік іс-әрекеттер қажеттіліктерінің көзі болып табылады. Қазір адам климаттық және географиялық қатынастардағы қол жетімсіз аумақтарды: поляр аймақтарды, биік таулы облыстарды игеруде. Қазіргі замандағы адам өзінің тұтынушылығын қанағаттандыру үшін ресурстың санына бұрынғыдан гөрі қажет.

ТАБИҒАТ РЕСУРСТАРЫНЫҢ ЖІКТЕЛУІ

САРҚЫЛАТЫН

Пайдалы қазбалар, минералды
ресурстар

САРҚЫЛМАЙТЫН

Күн энергиясы, жел энергиясы,

ҚАЛПЫНА КЕЛЕТІН ЖӘНЕ ҚАЛПЫНА КЕЛМЕЙТІН

Табиғат ресурстарының жіктелуі

**МИНЕРАЛДЫ
РЕСУРСТАР**

Ресей
АҚШ

**ЭНЕРГЕТИКАЛЫҚ
РЕСУРСТАР**

Қытай
АҚШ
Аустралия

ЖЕР РЕСУРСТАРЫ

Ресей
Канада

ОРМАН РЕСУРСТАРЫ

Ресей
Канада

СУ РЕСУРСТАРЫ

Норвегия

МИНЕРАЛДЫ РЕСУРСТАР

Жыл сайын дүниежүзінде тау жыныстарынан әрқилы минералдық шикізаттар мен отындар алынады. Жер қойнауынан пайдалы қазбаларды алу келесідей: көмір – 60-70%; мұнай мен табиғи газ – 40-45%; қара және түсті металлдар – 70–75%.

Құрамы мен пайдалану ерекшелігіне қарай жанғыш, кенді және кенді емес пайдалы қазбаларды бөледі.

Сонымен қатар минералдық ресурстардың екі негізгі: металлдық және металлдық емес тобын ажыратады

ОРМАН РЕСУРСТАРЫ

- Біздің планетада орманшамамен, 4 млрд га жерді алып жатыр (құрлықтың 30%-ға жуығы). Екі орман: солтүстік (қылқан жапырақты ағаштары бар) және оңтүстік (97% жалпақ жапырақты ормандардан тұрады) белдеуі байқалады.
- Дүниежүзілік орман ресурстары материктер мен елдердің аумақтары бойынша әркелкі таралған. Әлемдік аймақтардың ішінде ормандармен көп көмкерілген – Латын Америкасы. Елдер бойынша орман алқаптары Ресейде, Бразилияда, Канадада, Индонезия мен басқадай мемлекеттерде басым.

Орман қоры ауданы, 2023 жыл

Рейтингтегі орны	Мемлекет	Орман аумағының орташа өсу көрсеткіші
1	Қытай	1937
2	Аустралия	446
3	Үндістан	266
4	Чили	149
5	Вьетнам	126
6	Түркия	114
7	Америка Құрама Штаттары	108
8	Франция	83
9	Италия	54
10	Румыния	41

СУ РЕСУРСТАРЫ

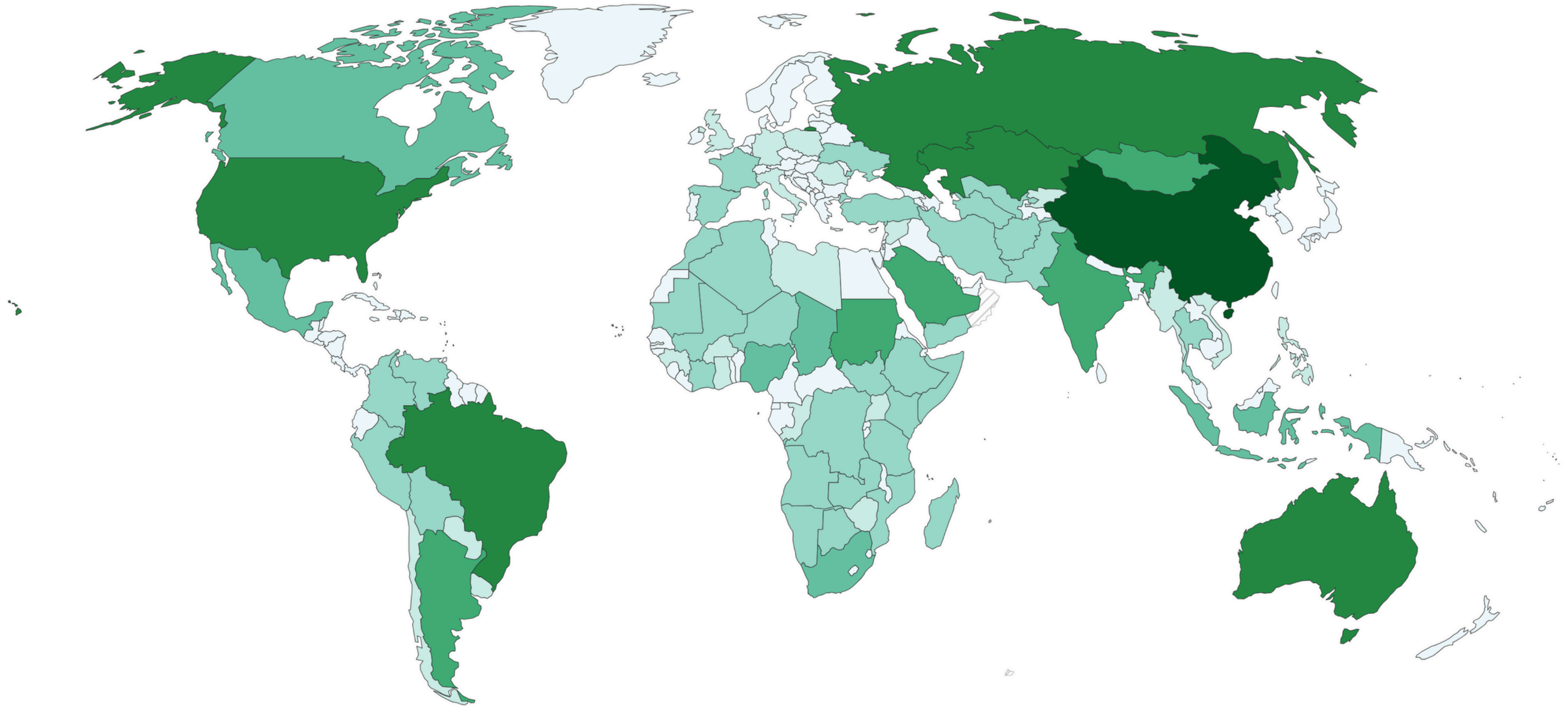
Су ресурстары — бұл мұхиттар, теңіздер, өзендер, көлдер, жер асты сулары, мұздықтар мен атмосфералық ылғалды қоса алғанда, судың барлық түрлері. Олар адам тарапынан әртүрлі мақсаттарда пайдаланылуы мүмкін. Су – өмірдің, ауыл шаруашылығы мен өнеркәсіптің орны толмас ресурсы. Ең құндысы – тұщы сулар, олардың көп бөлігі мұздықтар мен жер асты көздерінде шоғырланған, ал негізгі пайдаланылатын бөлігі — өзен сулары.

ЖЕР РЕСУРСТАРЫ

- 1. Ресей — шамамен әлем жер қорының 11%-ын құрайды (17,1 млн км²).
- 2. Канада — 6,1% (9,98 млн км²).
- 3. Қытай — 6,3% (9,6 млн км²).
- 4. АҚШ — 6,1% (9,52 млн км²).
- 5. Бразилия — 5,7% (8,5 млн км²).
- 6. Австралия — 5,2% (7,7 млн км²).
- 7. Үндістан — 2,3% (3,28 млн км²).
- 8. Аргентина - (2,72 млн км²)
- 9. Қазақстан — 2,3% (2,72 млн км²), жер көлемі бойынша әлемде 9-орында.

Жер телімдерін пайдалану, 2024

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

United Nations Environment Programme (UNEP). Global Environment Outlook 7: Living Well Within Planetary Boundaries. – Nairobi: UNEP, 2023.

Әбдіров, Қ. Ә. Табиғатты пайдалану және оны қорғау негіздері. – Алматы: Қазақ университеті, 2018. – 256 б.

Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). (2022). The State of the World's Forests 2022: Forest pathways for green recovery. Rome: FAO.

World Bank. (2022/2023). Global Program on Sustainability — Annual / Program reports and publications on sustainable management of natural resources. Washington, D.C.: World Bank.